

Kariyer Olgunluğunda Cinsiyet Farklılıkları: Meta Analiz Çalışması*

Gender Differences on Career Maturity: A Meta-Analysis Study

Ersoy ÇARKIT**, Feride BACANLI***

• Geliş Tarihi: 13.12.2018 • Kabul Tarihi: 17.06.2019 • Çevrimiçi Yayın Tarihi: 21.06.2019

Öz

Bu araştırmanın amacı, kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarını meta analiz yöntemiyle incelemektir. Bu amaç için, 2000-2017 yılları arasında Türkiye’de kariyer olgunluğu konusunda çalışılan lisansüstü tezler ve makaleler incelenmiştir. Tezleri incelemek için Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve bilimsel makaleleri incelemek için de ULAKBİM Ulusal Veri Tabanı kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini cinsiyet değişkenine ve kodlama protokolüne uygun verileri içeren 17 araştırma oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 4538 (%49,7) kadın ve 4595 (%50,3) erkek olmak üzere toplam 9133 katılımcı içermektedir. Kariyer olgunluğunun cinsiyete göre etki büyüklüğü, Cohen d olarak bilinen Standardize Ortalamalar Farkı (SOF) analiz yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Yayın yanlılığını belirlemek için Rosenthal’ın FSN Sayısı, Huni Grafiği, Duval-Tweedie’nin Kırp-Doldur Yöntemi ile Egger testi sonuçları incelenmiş ve meta analizde yayın yanlılığı olmadığı görülmüştür. Ayrıca meta analiz sonuçlarının farklı örneklem gruplarına (ortaokul ve lise öğrencileri) göre nasıl değiştiğini belirlemek için alt grup analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki çalışmalarda heterojen bir dağılım olduğu bulunmuştur ($Q=40.824$ $p=0.001$, $I^2=60.807$). Araştırma sonuçları rastgele etkiler modeline göre kadınlar lehine, anlamlı ve küçük düzeyde ($d=0.303$, $[0,234; 0,371]$, $p=0.000$) etki büyüklüğü göstermiştir. Ayrıca, alt grup analizi sonuçları cinsiyete göre hesaplanan etki büyüklüğünün okul kademesine göre anlamlı olarak farklılaştığını göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Kariyer olgunluğu, kariyer gelişimi, meta analiz, cinsiyet

Atıf:

Çarkıt, E., ve Bacanlı, F. (2020) Kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıkları: Meta analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 84-104. doi: 10.9779/pauefd.496372

* Bu çalışma, 25-27 Ekim 2018 tarihlerinde düzenlenen 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-9811-9135, ersoy.12@hotmail.com

*** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı ORCID: 0000-0002-5712-3867, ferbacanlı@gmail.com

Abstract

The aim of this study is to examine gender differences in career maturity by meta analysis method. For this purpose, graduate theses and articles on career maturity studied in Turkey between the years 2000-2017 were examined. The National Thesis Center of the Council of Higher Education was used to examine the theses and ULAKBİM National Database was used to examine scientific articles. The sample of this study consisted of 17 studies including data on gender variable and coding protocol. The sample of the study consisted of 9133 participants, 4538 (49.7%) female and 4595 (50.3%) male. The effect size of career maturity by gender was determined using the Standardized Mean Difference (SMD) analysis method known as Cohen d. To determine the publication bias, the results of Rosenthal's FSN Number, Duval and Tweedie's Trim and Fill method, Egger test and Funnel Graph were examined and it was seen that there was no publication bias in the meta-analysis. Besides, sub-group analysis was performed to determine how meta-analysis results vary according to different sample groups (high school and secondary school students). A heterogeneous distribution was found in the studies ($Q = 40.824$ $p = 0.001$, $I^2 = 60.807$). According to the random effects model, the results showed a significant and small effect ($d = 0.303$, $[0,234; 0,371]$, $p = 0,000$). In addition, the results of subgroup analysis showed that the effect size calculated according to gender was significantly different from the school level.

Keywords: Career maturity, career development, meta analysis, gender

Cited:

Çarkıt, E. & Bacanlı, F. (2020). Gender differences on career maturity: A meta-analysis study. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 84-104. doi: 10.9779/pauefd.496372

Giriş

Super, Crites, Hummel, Overstreet, Moser ve Warnath (1957) iyi bir kariyer seçimi yapabilmek için bireylerin hazır oluşlarıyla ilgilenmişlerdir. Bu araştırmacılar, bir öğrencinin sadece 9.sınıfa ulaşmış olmasıyla değil aynı zamanda gelecek kariyer planı için hazır oluşuyla da ilgilenmişlerdir. Daha açık bir anlatımla bireylerin kariyer olgunluklarına odaklanmışlardır. Super, kariyer olgunluğunu mesleki gelişim evrelerine dayanarak kavramsallaştırmıştır. Super (1955) mesleki olgunluk kavramını ileri sürdüğü ilk yıllarda mesleki olgunluğu araştırma evresinden emekliliğe kadar devam eden mesleki gelişimde ulaşılan yer olarak tanımlamıştır. Ancak Super (1990) sonra tanımına Büyüme Evresini (0-14 yaşlar) de ilave etmiş ve bu evreye ilişkin mesleki olgunluğu da *kariyer gelişimi* olarak adlandırmıştır. Bu bağlamda kariyer olgunluğu, kariyer gelişimi derecesinin bir göstergesi olup bireyin çocuklukta fantezi seçim yapma evresinden başlayarak, emekli olup çalışma yaşamından ayrılma kararına kadar süren kariyer gelişimi sürecinde ulaşılan yerdir.

Bireyin kariyer olgunluk derecesi ise, onun kariyer gelişimi ve seçimiyle ilgili kendisinden beklenen mesleki tutum ve davranışları ne derece üstlendiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla birey içinde bulunduğu kariyer gelişim dönemine ilişkin kendisinden beklenen kariyer gelişimi görevlerini yerine getirebildiği ölçüde kariyer olgunluk düzeyine sahiptir ya da kariyeri gelişimi açısından olgunlaşmıştır. Super ve Overstreet (1960) kendi kişilik özelliklerine, akademik başarısına, sosyo- ekonomik ve benzer imkânlarına uygun okul, lise türü veya meslek seçecek bir ergenin öncelikle kendinden beklenen kariyer gelişim görevlerini kazanmış yani mesleki olgunluk düzeyine ulaşmış olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu nedenlerle, kariyer olgunluğu yurt dışında ilk ortaya konulduğu ve Türkiye’de de kariyer olgunluğunun ilk çalışıldığı yıllardan itibaren kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği alanında en çok çalışılan kavramlardandır. Kariyer olgunluğunun çeşitli değişkenlerle ilişkisini inceleyen pek çok araştırma yapılmıştır. Gerek yurt dışında gerekse ülkemizde, ilk yıllarda ergenlerin, üniversite öğrencilerinin son yıllarda da çocukların kariyer olgunluklarının çeşitli kişilik özellikleriyle ilişkisi araştırılmıştır. Bu araştırmalardan iç denetimli katılımcıların kariyer olgunluğu düzeylerinin dış denetimlilerinkinden daha yüksek olduğu (Çakar ve Kulaksızoğlu, 1997; Hidayat, Ardi, Herawati ve Amrina, 2019), benlik saygısı düzeyi yükseldikçe mesleki olgunluk düzeyinin yükseldiği (Seo ve Kim, 2019), kariyer karar verme öz-yetkinliği ile kariyer olgunluğu puanları arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu bulunmuştur (Bozgeyikli, Bacanlı ve Doğan, 2009; Heo ve Kim, 2016; Sadeghi, Baghban, Bahrami, Ahmadi ve Creed, 2011; Singh ve Shukla, 2015). Park (2015) da proaktif kişilik özellikleri ile mesleki olgunluk arasında pozitif ilişki bulmuştur. Bu bulgulara dayanarak olumlu kişilik özelliklerinin yüksek düzeyde kariyer olgunluğu ile ilişkili olduğu söylenebilir. Atlı (2017) ise, açıklık, dışa dönüklük, uyumluluk ve sorumluluk gibi olumlu kişilik özelliklerine sahip lise öğrencilerinin mesleki olgunluklarının yüksek, nevrotik olumsuz kişilik özelliğine sahip lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olduğunu bulmuştur. Liu, Peng, Mao ve Wong (2017) yaşları 15-29 arasında değişen 5,474 katılımcının kariyer olgunluğu puanları ile Holland’ın 6 mesleki kişilik tipi puanları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırma sonuçları gerçekçi ve geleneksel kişilik tipi puanlarını kariyer olgunluğu ile negatif yönde; araştırmacı, sanatçı sosyal ve girişimci kişilik tiplerinin kariyer olgunluğu puanları ile pozitif yönde ilişkiler olduğunu göstermiştir.

Demokratik ebeveyn tutumlarının yüksek düzeyde, otoriter ebeveyn tutumlarının düşük düzeyde kariyer olgunluğuyla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Bayındır, 1999; Chan, 2014; Tracey, Lent, Brown, Soresi ve Nauta, 2006). Benzer şekilde ebeveynlere güvenli bağlanma (Bacanlı ve Sürücü, 2011; Choi, Hutchison, Lemberger ve Pope, 2012; Jung ve Kim, 2018; Qudsiyah, Wibowo ve Mulawarman, 2018), ebeveynlerin demokratik çocuk yetiştirme stilleri (Gupta ve Mehtani, 2017), ebeveynler, öğretmenler, arkadaşlar, kardeşlerden algılanan yüksek düzeyde sosyal destek düzeylerinin (Sürücü, 2005; Lim ve You, 2019; Ulaş, 2011) yüksek düzeyde kariyer olgunluğu ile ilişkiler gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgulara dayanarak da ebeveyn tutumları, çocuk yetiştirme stilleri, bağlanma, sosyal destek ve benzerleri bağlamsal değişkenlerin kariyer olgunluğunun yükselmesinde veya azalmasında önemli rolleri olduğu söylenebilir. Bu bulgular da aile içi olumlu ilişkilerin, olumlu ebeveyn çocuk yetiştirme stillerinin, demokratik ebeveyn tutumlarının, ebeveynlere güvenli bağlanmanın öğretmenler, arkadaşlar veya kardeşlerden algılanan sosyal desteğin mesleki olgunluğu ve meslek gelişimini olumlu etkileyeceğine ilişkin kariyer gelişimi kuramcılarının (Ginzberg, Ginsburg, Axelrad ve Herma, 1951; Gottfredson, 2002; Roe, 1956; Super, 1957, 1990) görüşlerini desteklemektedir. Öztemel (2009) lise öğrencilerinin mesleki olgunluklarının çalışma anlayışlarının en güçlü yordayıcısı olduğunu bulmuştur. Hamamcı ve Çoban (2007) lise öğrencilerinin kariyer kararsızlığı yükseldikçe mesleki olgunluk düzeylerinin düştüğünü, Mabel ve Nagarenitha (2016) derleme çalışmasında kariyer olgunluğunun kariyer kararsızlığı ve motivasyon eksikliği ile negatif yönde ilişki gösterdiğini belirtmektedirler. Bu bulgular kariyer kararsızlığının mesleki olgunluğu olumsuz etkilediğine ilişkin Super, Starishevsky, Matlin ve Jordaan'ın (1963) teorik görüşlerini desteklemektedir.

Pek çok araştırmada çocukların, ergenlerin, üniversite öğrencilerinin veya genç yetişkinlerin kariyer olgunluk düzeylerinin ebeveyn eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyi, yaş, cinsiyet ve benzerleri demografik değişkene göre farklılaşıp farklılaşmadığı ya da bu demografik değişkenlerle anlamlı düzeyde ilişkiler gösterip göstermediği araştırılmıştır. Çeşitli araştırmalarda ebeveyn eğitim düzeyi (Yon, Joeng ve Goh, 2012), sosyo ekonomik düzey (Harlow ve Bowman, 2016; Kutlu, 2012), sınıf düzeyi (Can ve Taylı, 2014; Kutlu, 2012), akademik başarı düzeyi (Bae, 2017; Creed ve Patton, 2003; Çoban, 2005; Tekke ve Ghani, 2013) ve yaş (Creed ve Patton, 2003; Mubiana, 2011; Rogers, Creed ve Glendon, 2008; Tokar, Fischer ve Subich, 1998; Yayla ve Bacanlı, 2011; Yon, Choi ve Goh, 2013) yükseldikçe kariyer olgunluk ve mesleki gelişim düzeyinin de yükseldiği görülmüştür (Bacanlı ve Sürücü, 2011; Mubiana, 2011; Patton ve Creed, 2001; Sürücü, 2005; Yayla ve Bacanlı, 2011).

Gelişim ve olgunlaşma iç içedir. Gelişim psikolojisinde de olgunlaşma ve olgunlaşmada cinsiyet farklılıkları çok fazla araştırılan konulardandır. Örneğin; fiziksel gelişimde kadınların erkeklere göre daha önce olgunlaştığı hem sık gözlenen bir durum hem de araştırmalarda ortaya çıkan bir bulgudur. Genel gelişimde kız çocuklarının çoğu 12-13 yaşlarında ergenliğe girerken erkek çocukların ise kız çocuklarından 1-1,5 yıl sonra girdikleri görülmektedir (Seligman, 1994). Benzer şekilde yabancı ve yerli literatürde kariyer olgunluğunun cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ya da cinsiyetle anlamlı düzeyde ilişkiler gösterip göstermediği pek çok çalışmada araştırılmıştır. Nitekim bugüne kadar yapılan çoğu araştırmada; kadınların genel gelişimdeki olgunlukları gibi kariyer olgunluklarının da erkeklerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Akbulut, 2010; Alam, 2016; Altuntaş, 2013; Bae, 2017; Cho ve Kim, 2014;

Harman, 2017; Ismail, Abdullah, Mohamad ve Khairuldin, 2018; Kim ve Lee, 2010; Kutlu, 2012; Lau, Low ve Zakaria, 2013; Oberai, 2016; Oğuz, 2008; Park ve Ahn, 2016; Patton ve Creed, 2002; Sirohi, 2013; Sürücü, 2005; Ulaş ve Yıldırım, 2015; Ürün, 2010; Yang, 2016; Yun ve Min, 2015; Zahra ve Malik, 2018). Bazı araştırmalarda ise erkeklerin mesleki olgunluk düzeylerinin kadınlarınkinden yüksek olduğu belirlenmiştir (Flouri ve Buchanan, 2002; Kayaş, 2009; Singh ve Shukla, 2015). Bunlara rağmen kariyer olgunluğunun cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar da vardır (Bozgeyikli, Eroğlu ve Hamurcu, 2009; Can ve Taylı, 2014; Cansız ve Çakır, 2017; Chae ve Ma, 2015; Çınar, 2011; Hirsci, 2009; Kelly ve Colangelo, 1990; Lim ve Lee, 2014; Şahin, 2010; Salami, 2008; Sürücü, vd, 2015; Watson, Stead ve De Jager, 1995; Yayla, 2011). Kısacası bu araştırmaların sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, kariyer olgunluğunun kadınlar ya da erkekler lehine farklılaşmasına ilişkin kesin bir karar verilemiyor.

Literatürde kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıkları bazı araştırmalarda, cinsiyetin kariyer olgunluğunu yordama gücünü belirleyen ilişkiel istatistiksel teknikler (regresyon türleri gibi) kullanılarak belirlenmiştir (Bacanlı ve Sürücü, 2011; Sapmaz, 2010; Yayla ve Bacanlı, 2011). Diğer araştırmalarda ise, kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıkları, t testi veya benzeri fark testleri kullanılarak belirlenmiştir (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010; Çakar ve Kulaksızoğlu, 1997; Dhull, 2018; Emilova, 2014; Gülbahçe, 2009; Kepir, 2011; Sürücü, 2005; Sürücü, Kontaş ve Bacanlı, 2015). Ancak ilgili yerli literatür incelendiğinde kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarını meta analiz kariyer yöntemiyle inceleyen bir tek araştırma yapıldığı görülmektedir. Altuntaş, Atlı ve Kış (2016) tarafından yapılan bu araştırmaya çoğu lise öğrencileri örneklemelerinde çalışılan 23 çalışma dâhil edilmiş ve mesleki olgunlukta cinsiyet farklılıkları meta analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu araştırmacılar, meta analiz sonucunda mesleki olgunluk üzerinde kadınlar lehine düşük düzeyde genel etki büyüklüğü (0.28) rapor etmiştir. Ancak Atlı ve diğerleri (2016) çocukluk dönemi kariyer gelişimiyle yani olgunluğuyla ilgili araştırmaları incelememişlerdir. Dolayısıyla ergenliğe hazırlık ve ilk ergenlik dönemindeki çocukları da araştırma kapsamına alan, daha geniş gelişim yelpazesinde kariyer olgunluğunun cinsiyet farklılıklarını meta analiz yöntemiyle inceleyen araştırmalara gereksinim olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu araştırmanın temel amacı; (A) kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarını ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrencilerden oluşan çalışmalarda meta analiz yöntemiyle incelemektir. Ayrıca bu araştırmada; (B) araştırma kapsamına alınan çalışmalar iki alt gruba (ortaokul öğrencileri ve lise öğrencileri örneklemeleri) ayrılarak alt grup analizleri yapılacak ve okul kademesinin kariyer olgunluğunun cinsiyete göre farklılaşmasında moderatör etkisi incelenecektir.

Böyle bir araştırmanın sonuçları öncelikle hem kadınlara hem de erkeklere sunulacak kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği hizmetlerinin planlanması ve programlanması için önemlidir. Ancak burada bu görüşü ileri sürerken ihtiyatlı düşünmek çok önemlidir. Çünkü burada vurgulanmak istenilen, kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği hizmetlerinin nitelik, nicelik ve çeşitlilik açılarından cinsiyete göre planlanması ve programlanması değildir. Burada vurgulanmak istenilen görüş; kadınların ve erkeklerin kariyer olgunluklarıyla ilgili gereksinimleri benzerdir. Ancak onların kariyer olgunluklarını zenginleştirmeyi amaçlayan teorik ve uygulamalı çalışmalar yapılırken kariyer olgunluk düzeylerinin farklı olabileceğinin dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca bu araştırmanın sonuçlarının gelecekte kariyer

olgunluğunda ve kariyer gelişiminde cinsiyet farklılıklarını incelemeyi amaçlayan araştırmalar için doğurgular sunacağı da düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada kullanılan istatistiksel yöntem, sistematik bir sentezleme şekli olan meta analizdir. Meta-analiz, gerçekleri ortaya çıkarabilmek için aynı konuda birbirinden bağımsız çalışmaların nicel bulgularına dayanılarak yapılan istatistiksel sentezleme ve yorumlama olarak tanımlanmaktadır (Ellis, 2010).

Meta-Analiz Kapsamına Alınacak Çalışmaların Belirlenmesi ve Literatür Taraması

Bu araştırmanın kapsamına dâhil edilecek çalışmaları belirlemek için 2000-2017 yılları arasında Türkiye’de mesleki olgunluk konusunda Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) ve Psikoloji alanlarında çalışılmış lisansüstü tezler ve bu alanlarda yayınlanmış makaleler Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM veri tabanları kullanılarak bu çalışmada belirlenen aşağıdaki ölçütlere göre taranmıştır. Araştırma kapsamına Kodlama protokolüne uygun verileri içeren 17 çalışma meta analize dâhil edilmiştir. İlgili çalışmalara ulaşmak için anahtar kelime olarak ‘mesleki olgunluk’, ‘kariyer olgunluğu’, ‘çocukluk kariyer gelişimi’, ‘vocational maturity’, ‘childhood career development’, ‘career maturity’, kelimeleri kullanılmıştır.

Çalışmaların araştırma kapsamına dâhil edilme ölçütleri;

- Çalışmanın 2000–2017 yılları arasında Ulusal Tez Merkezi’nde veya ULAKBİM tarafından taranan hakemli bir dergide yayınlanmış olması,
- Çalışma yazarlarının psikolojik danışma ve rehberlik veya psikoloji eğitimi almış olması ya da bu alanlarda çalışıyor olması,
- Lisansüstü tezin Psikolojik Danışma ve Rehberlik bilim dalı veya Psikoloji bilim dalında yapılmış olması,
- Çalışmada etki büyüklüğünün hesaplanabilmesi için ihtiyaç duyulan istatistikî bilgilere (mesleki olgunluk/kariyer olgunluk puanı ortalamaları, standart sapmaları ve örneklem büyüklükleri) yer verilmiş olması olarak belirlenmiştir.

Alan yazın tarama süreci;

- Tarama işlemi tamamlandıktan sonra Ulusal Tez Merkezi’nden, 2000-2017 yılları arasında PDR ve Psikoloji alanlarında mesleki olgunlukla ilgili toplam 25 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu tezlerden erişime açık ve kodlama protokolüne uygun olan 13 çalışma meta analiz kapsamına alınmıştır.
- ULAKBİM üzerinden mesleki olgunlukla ilgili 2000-2017 yılları arasında yazılmış 17 çalışmaya ulaşılmıştır. Ancak bunlardan meta analiz çalışması yürütmek için gerekli istatistikî bilgileri (mesleki olgunluk/kariyer olgunluk puanı ortalamaları, standart sapmaları ve örneklem büyüklükleri) 4 çalışma içermişti. Bu 4 araştırma meta analiz kapsamına alınmıştır.

Kısacası, bu çalışmada belirlenen ölçütlere göre alan yazın taranmış ve kodlama protokolüne uygun verileri içeren toplam 17 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır. Bu 17 çalışma üzerinde cinsiyetin mesleki olgunluğa etkisi meta analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Çalışmaların Kodlanması

Etki büyüklüğünü hesaplamak her çalışmanın çalışma grubu büyüklüğü, cinsiyetlerin kariyer olgunluğu ortalamaları, standart sapma değerleri belirlenerek kodlamalar yapılmıştır. Ayrıca her çalışmanın yayın türü, çalışma grubu (ortaokul öğrencileri- lise öğrencileri), çalışmada kullanılan ölçek ve gruplar arası anlamlı farkın olup olmadığı kodlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Meta Analize Dâhil Edilen Çalışmaların Özellikleri

Çalışma İsmi	Yayın Türü	Çalışma Grubu	Kullanılan Ölçek	Anlamlı Fark	Çalışma Grubu Büyüklüğü		
					Kadın	Erkek	Toplam
Kepir, 2011	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	254	248	502
Harman, 2017	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	321	241	562
Emilova, 2014	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	330	272	602
Kutlu, 2012	Makale	LÖ	MOÖ	Var	554	441	995
Akbulut, 2010	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	341	182	523
Gülbahçe, 2007	Dr Tezi	LÖ	MOÖ	Var	186	234	420
Acısu, 2002	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	104	301	405
Sekmenli, 2000	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	321	542	863
Ürün, 2010	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	372	275	647
Sürücü, 2005	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	455	434	889
Ulaş ve Yıldırım, 2015	Makale	LÖ	MOÖ	Var	170	313	483
Altuntaş, 2013	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Var	314	290	604
Çınar, 2011	YI Tezi	LÖ	MOÖ	Yok	104	133	237
Şahin, 2010	YL Tezi	LÖ	MOÖ	Yok	205	247	452
Sürücü, vd, 2015	Makale	OÖ	ÇİKGÖ	Yok	76	60	136
Can ve Taylı, 2014	Makale	OÖ	ÇİKGÖ	Yok	218	195	413
Yayla, 2011	YL Tezi	OÖ	ÇİKGÖ	Yok	213	187	400

YL: Yüksek Lisans; **Dr:** Doktora; **MOÖ:** Mesleki Olgunluk Ölçeği; **ÇİKGÖ:** Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği; **OÖ:** Ortaokul Öğrencileri; **LÖ:** Lise Öğrencileri

Araştırmaya, 2000-2017 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezler ve makaleler dâhil edilmiştir. Örneklem büyüklüğü 4538'i (%49,7) kadın 4595'i (%50,3) erkek olmak üzere toplam 9133 ortaokul ve lise öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmalardan 14'ü lise öğrencilerini ve 3'ü ortaokul öğrencilerini çalışma grubu olarak almıştır. Çalışmalardan biri doktora tezi, on ikisi yüksek lisans tezi ve dördü makaleden oluşmaktadır. Mesleki olgunluk düzeyini belirlemek için çalışmaların 14'ünde Mesleki Olgunluk Ölçeği (Kuzgun ve Bacanlı, 2005) ve 3'ünde Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği (Bacanlı, Sürücü ve Özer, 2007) kullanılmıştır. 12 çalışmada kariyer olgunluğu bakımından cinsiyetler arası anlamlı fark bulunurken 5 çalışmada cinsiyetler arası anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Verilerin Analizi

Meta-analize dâhil edilen çalışmaların etki büyüklüklerinin hesaplanmasında Comprehensive Meta-Analysis (CMA) versiyon 3 programından yararlanılmıştır. Bu meta-analiz çalışmasında kullanılan etki büyüklüğü çeşidi, alan yazında Cohen d olarak bilinen Standardize Ortalamalar Farkı'dır. Heterojenlik testi için Q ve I² istatistiği kullanılmıştır. Ayrıca heterojenliğin kaynağını belirlemek için örneklem grubu (ortaokul öğrencileri, lise öğrencileri) moderatör değişken

olarak alınarak alt grup analizi yapılmıştır. Pozitif d sonucu kadınların, negatif bir d sonucu ise erkeklerin mesleki olgunluk düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Etki büyüklüklerinin yorumlanmasında Cohen'in (1988; 1992) belirttiği sınırlar temel alınmıştır. Bu sınırlar; 0.20-0.50 ise küçük (small); 0.50-0.80 ise orta (medium), 0.80 ve daha büyük ise geniş (large) düzeyde etki olduğu göstermektedir.

Yayın Yanlılığı

Bu araştırmada meta-analize dâhil edilen çalışmalarda yayın yanlılığı olup olmadığı Rosenthal'in FSN Testi, Huni Grafiği, Duval-Tweedie'nin Kırp-Doldur Yöntemi ve Egger Regresyon Testi kullanılarak analiz edilmiştir (Dinçer, 2014).

Bulgular

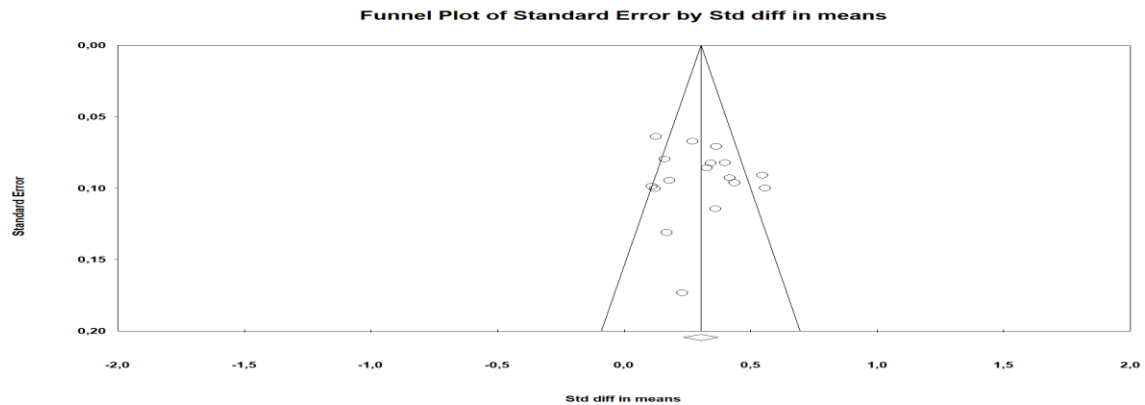
Bu bölümde, meta analiz çalışmasına dâhil edilen çalışmalarda yayın yanlılığının olup olmadığının tespiti, orman grafiği, sabit etkiler ve rastgele etkiler modeline göre birleştirilmiş bulgular, heterojenlik testi sonuçları ve alt grup analizi sonuçları verilmiştir.

Araştırma kapsamındaki çalışmalarda yayın yanlılığı olup olmadığına ilişkin olarak yapılan Rosenthal'in FSN Testi, Huni Grafiği, Duval-Tweedie'nin Kırp-Doldur Yöntemi ve Egger Regresyon Testi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Rosenthal FSN Sonuçları

Gözlenen çalışmalar için Z-değeri	13,71196
Gözlenen çalışmalar için p-değeri	0,00000
Alfa	0,05
Yön	2
Alfa için Z değeri	1,95996
Gözlenen çalışma sayısı	17
FSN	816

Tablo 2 incelendiğinde, meta analiz sonucunda anlamlılığın ortadan kalkması için etki büyüklüğü değeri sıfır olan 816 çalışma gerekmektedir. Bu sonuç dâhil edilen çalışma sayısının 48 katıdır. Meta analize dâhil edilen 17 çalışma, Türkiye'de bu araştırma sorusuna yönelik, tüm çalışmalardan dâhil edilme ölçütlerine göre ulaşılabilmemiş çalışmaların tamamıdır. Bunların dışında 816 çalışmaya daha ulaşılmasının olası olmamasının, bu sonucun meta-analiz çalışmasında yayın yanlılığı olmadığını bir göstergesi olduğu söylenebilir.

Şekil1. Kariyer olgunluğu etki büyüklüğü verisi içeren 17 çalışmanın huni grafiği

Şekil 1' incelendiğinde, meta-analize dâhil edilen 17 çalışmanın etki büyüklüğü dikey çizgisinin iki tarafına dengeli olarak ve birleştirilmiş etki büyüklüğü çizgisine yakın konumlandığı görülmektedir. Birleştirilmiş etki büyüklüğünü saptamak amacıyla meta-analiz kapsamına alınan 17 çalışmanın dengeli olarak, genellikle üst ve orta bölgede bulunması yayın yanlılığının olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

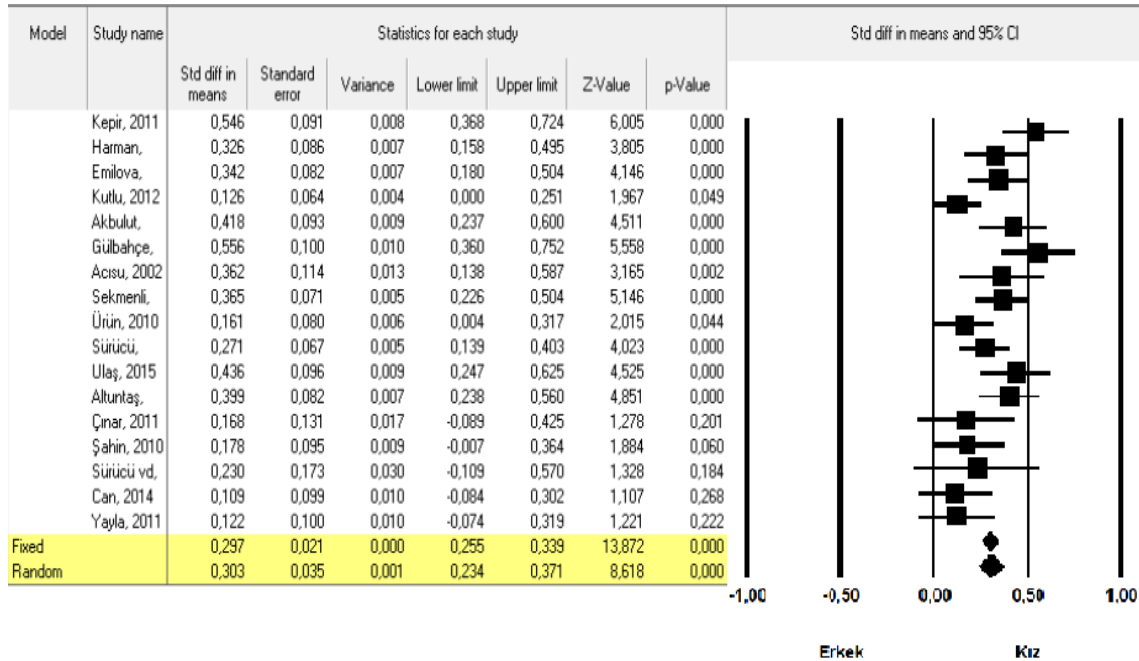
Tablo 3. Duval ve Tweedie'nin Kırp-Doldur Testi ve Egger Regresyon Testi Sonuçları

Duval ve Tweedie'nin Kırp ve Doldur Yöntemi		Egger Regresyon Testi
Kırılan çalışma	SOF gözlenen (doldurulan)	
1	0,30 (0,31)	P=0,657 (çift kuyruklu)

Tablo 3 incelendiğinde, Duval ve Tweedie'nin Kırp-Doldur yöntemi sonucunda meta-analize 1 araştırma daha eklenirse, huni grafiğinin simetrik olacağı anlaşılmaktadır. Yeni sonuç (0,31) ile daha önce bulunan sonuç (0,30) arasındaki farkın az olması ve bu farkın etki sınıflaması bakımından farklılık yaratmaması nedeniyle Duval ve Tweedie'nin Kırp ve Doldur yönteminin, meta-analiz çalışmasında yayın yanlılığı olmadığını gösterdiği söylenebilir. Diğer bir yayın yanlılığı testi olan Egger regresyon testi (Egger, Smith, Schneider ve Minder, 1997) sonucunun da ($p=0.657$, $p>.05$) anlamlı olmaması da, bu meta-analiz çalışmasında yayın yanlılığı olmadığını bir diğer göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Mesleki Olgunluğa Cinsiyetin Etkisinin Ortaokul ve Liselerde Öğrenim Gören Öğrenci Örneklemeleri Üzerinde Meta-Analiz Yaparak İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamındaki 17 çalışmaya ilişkin orman grafiği, Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil2. Araştırma kapsamındaki çalışmalara ilişkin orman grafiği

Şekil 2 incelendiğinde, kariyer olgunluğu üzerinde kadınlar lehine ancak küçük (small) düzey bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te, etki büyüklüğü dağılımının homojenlik testi ile sabit etki modeli ve rastgele etkiler modeline göre uygulanan analizlerin bulguları sunulmuştur.

Tablo 4. Etki Büyüklüğü ve Heterojenlik Testi Sonuçları

Model	N	Cohen's d	Standart Hata	95% Güven Aralığı		p	Heterojenlik			
				Alt	Üst		Q	df	p	I ²
Sabit Etkiler	17	0,297	0,021	0,255	0,339	0.000	40,82	16	0.00	60,80
Rastgele Etkiler		0,303	0,035	0,234	0,371	0.000				

Tablo 4 incelendiğinde, Q (sd=16) değerinin 40,82 olarak hesaplandığı görülmektedir (p<.01). Elde edilen Q değerinin ki-kare tablosunda belirtilen 16 serbestlik derecesi ve .05 güven düzeyindeki değeri (sd=16, $\chi^2(.05)=26.296$) aşması, verilerin heterojen olduğuna işaret etmektedir (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2014). I² değeri ise %60.807 olarak tespit edilmiştir. I² değerinin %50 üzerinde olması heterojenliğin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir (Patsopoulos, Evangelou ve Ioannidis, 2008). Meta-analize dâhil edilen çalışmaların ortalama etki büyüklüğü değeri rastgele etkiler modeline göre ise 0,303 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, Cohen'in (1988; 1992) sınıflamasına göre cinsiyetin kariyer olgunluğunu kadınlar lehine küçük (small) düzeyde etkilediğini göstermektedir.

Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların İki Alt Gruba (Ortaokul Öğrencileri ve Lise Öğrencileri Örneklemeleri) Ayrıştırılmasının, Mesleki Olgunluğa Cinsiyetin Ortalama Etki Büyüklüğünü Değiştirip Değiştirmediğinin İncelenmesine İlişkin Analizler

Bu çalışmada ayrıca araştırma kapsamındaki çalışmalar, örneklem grubuna (ortaokul ve lise öğrencileri) göre iki alt gruba ayrılmış ve bu gruplandırmanın, mesleki olgunluğa cinsiyetin ortalama etki büyüklüğünü değiştirip değiştirmediği incelenmiştir. Örneklem grubuna göre (ortaokul ve lise öğrencileri) yapılan alt grup analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Örneklem Grubuna Göre Yapılan Alt Grup Analizi

Örneklem grubu	Çalışma sayısı	Cohen's d	Alt limit	Üst limit	p	Standart hata	sd	Q _b	p
Lise öğrencileri	14	0.329	0.256	0.401	0.000	0.037	1	6.916	0.009
Ortaokul öğrencileri	3	0.132	0.004	0.260	0.043	0.065			

Tablo 5 incelendiğinde, lise öğrencileri ile yapılan çalışmaların ortalama etki büyüklüğü 0.329 ([0.256; 0.401], p=0.000, p<0.05), ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların ortalama etki büyüklüğü 0.132 ([0.004; 0.260], p=0.043, p<0.05) olduğu görülmektedir. Bu sonuç, hem ortaokul öğrencilerinde hem de lise öğrencilerinde kariyer olgunluğunun kadınlar lehine daha yüksek olduğunu göstermektedir. Gruplar arası farkın anlamlılığı heterojenlik testiyle hesaplanmıştır. Bu anlamda Q (sd=1) değeri 6,916 olarak bulunmuştur (p<.01). Elde edilen Q değerinin ki-kare tablosunda belirtilen 1 serbestlik derecesi ve .05 güven düzeyindeki değerinden (sd=1, $\chi^2(.05)=3.841$) büyük olması gruplar arası farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu bulgu yapılan gruplandırmanın (ortaokul öğrencisi ve lise öğrencisi) cinsiyetin mesleki olgunluk/kariyer olgunluğu üzerinde ortalama etki büyüklüğünü

değiştirdiğini göstermektedir. Daha açık bir anlatımla, cinsiyetin ortaokul ve lise öğrencilerinin kariyer olgunluğunu etkileme düzeyi farklıdır. Bu fark lisedeki kadın öğrenciler lehinedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıkları 4538'i (%49,7) kadın ve 4595'i (%50,3) erkek olmak üzere toplam 9133 ortaokul ve lise öğrencisini içeren 17 çalışmanın meta analiz yöntemiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan çalışmalarda mesleki olgunluk düzeyini belirlemek için çalışmaların 14'ünde Mesleki Olgunluk Ölçeği (Kuzgun ve Bacanlı, 2005) ve 3'ünde Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği (Bacanlı, Sürücü ve Özer, 2007) kullanılmıştır.

Bu araştırmada, kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarını belirlemek için araştırma kapsamına alınan 17 çalışmanın her birinde meta analiz yöntemiyle etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Bu 17 çalışmadan 12'sinde kariyer olgunluğu cinsiyete göre anlamlı olarak fark gösterirken, 5 çalışmada kariyer olgunluğu cinsiyete göre anlamlı olarak fark göstermemiştir. Meta-analizde yayın yanlılığını belirlemek için Huni Grafiği, Rosenthal'in FSN Testi, Duval-Tweedie'nin Kırp-Doldur Yöntemi ve Egger Regresyon Testi sonuçları incelenmiş ve yayın yanlılığının olmadığı görülmüştür.

Bu araştırma kapsamındaki 17 çalışmada heterojen bir dağılım olduğu bulunmuştur ($Q=40.824$ $p=0.001$, $I^2=60.807$; $sd=16$, $\chi^2(.05)=26.296$). Araştırma sonucunda, rastgele etkiler modeline göre, kadınlar lehine ve Cohen'e göre (1988; 1992) anlamlı ve küçük (small) ($d=0.303$, $[0,234; 0,371]$) genel etki büyüklüğü bulunmuştur. Diğer bir deyişle, araştırma sonuçları, kariyer olgunluğunda cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı fark göstermiştir. Bu bulgu, ilgili literatürde mesleki olgunlukta cinsiyet farklılıklarının meta analiz yöntemiyle incelendiği tek araştırma olan Altuntaş ve diğerlerinin (2016) araştırmasının sonuçlarına benzemektedir. Altuntaş ve diğerlerinin araştırmasında da rastgele etkiler modeline göre, kadınlar lehine anlamlı ve orta düzeyde genel etki büyüklüğü ($d=0.28$) bulunmuştur. Ayrıca, kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarının meta analiz yöntemiyle incelendiği bu araştırmanın sonuçları Türkiye'de cinsiyetin mesleki olgunlukla ilişkisinin incelendiği önceki araştırmaların sonuçlarını (Oğuz, 2008; Ulaş, 2011) desteklemektedir. Oğuz (2008) ve Ulaş'ın (2011) araştırmalarında cinsiyet kadınlar lehine mesleki olgunluğun yordayıcısı olarak bulunmuştur. Bu araştırmanın sonuçları mesleki olgunluğun cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen önceki araştırmaların (Altuntas, 2013; Bae, 2017; Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010; Çakar ve Kulaksızoğlu, 1997; Çoban, 2005; Emilova, 2014; Gülbahçe, 2007; Lau, Low ve Zakaria, 2013; Özgan, 2006; Ulaş ve Yıldırım, 2015) sonuçlarını da desteklemektedir. Örneğin, Özgan (2006), Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar (2010), Akdaş (2013) ve Emilova (2014) araştırmalarında liselerde öğrenim gören kadın öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Bu araştırmanın sonuçlarının kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği alanında cinsiyet farklılıklarını araştıran önceki araştırmaların sonuçlarıyla da benzerlik gösterdiği dikkati çekmektedir. Kelly ve Jordan (1990) sekizinci sınıftaki kadınların akademik benlik kavramlarını ve iş yeterliklerini aynı sınıftaki erkeklerden daha düşük belirttiklerini bulmuşlardır. Aynı araştırmada üstün yetenekli genç erkeklerin kariyerleri için daha fazla plan yaptıkları, kadınların ise kariyerleri için daha az plan yaptıkları ve düşük kariyer umularına sahip oldukları belirlenmiştir. Gottfredson (1981) da erken ergenlik dönemindeki erkeklerin

mesleki tercihlerini yaparken mesleki prestije değer verdiklerini, kadınların henüz böyle bir sürece geçemediklerini gözlemiştir. Gilligan (1982) hem erkek hem de kadınların başarıyı isteme motivasyonlarının benzer olduğunu fakat başarıyı farklı tanımladıklarını bulmuştur. Bu durumun tipik bir şekilde kadın ve erkeklerin diğer özelliklerine yansıdığını belirtmektedir. Örneğin, kadınlar çevrelerindeki diğeriyle ilgilenme, güçlü becerilere ve değerlere sahip olmayı istediklerini, erkeklerin ise bağımsızlık ve güç gibi özelliklere sahip olmayı istediklerini ifade etmişlerdir. Nitekim her iki cinsin de ilgileri mesleki yönelimlerine yansımıştır. Çünkü kadınlar başkalarına bir şeyler öğretme, hasta ve muhtaç kişilere bakma ve sosyal yardım ilgisini gerektiren meslekleri seçmek istediklerini, erkekler ise hukuk, adalet, atletik olma, mekanik ilgi gerektiren işleri içeren meslekleri seçmek istediklerini belirtmişlerdir.

Meslek ve kariyer gelişimi kavramlarını en detaylı şekilde araştıran ve mesleki olgunluk kavramını da ilk ortaya koyan Super (1957, 1990) kadınların fiziksel ve sosyal gelişimlerinin erkeklerinkinden daha hızlı olduğunu, bu durumun kariyer gelişiminde de görüldüğünü ileri sürmektedir. Kuzgun'a göre de (2014) kadınların, mesleki amaçlara ulaşmalarını engelleyen gerçeklere daha duyarlı olmaları ve yüksek düzeydeki meslek hedeflerinde ısrarcı olmadan amaçlarından çabuk vazgeçmeleri nedeniyle mesleki olgunluk düzeyleri erkeklerinkinden daha yüksek olabilmektedir. Ayrıca kadınların daha yüksek düzeyde mesleki olgunluk düzeyine sahip olmalarının bir diğer nedeni de kültür ve toplum tarafından kendilerine biçilen mesleki roller olabilir (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010). Bunlara ilaveten, kadınların erkeklerden daha duygusal ve kaygılı bir yapıya sahip olmaları, uygun meslek seçimi yapmak için erkeklerden daha önce sorumluluk yüklenmelerine ve gerçekçi kararlar vermelerine sebep olabilir (Emilova, 2014; Sekmenli, 2000).

Bu araştırmanın bir diğer amacı ise, araştırma kapsamına alınan çalışmaları iki alt gruba (ortaokul ve lise öğrencileri örneklemi) ayırarak bu gruplandırmanın, kariyer olgunluğunda cinsiyetin ortalama etki büyüklüğünü değiştirip değiştirmediği incelemektir. Bu amaca ilişkin analiz sonuçları, hem ortaokul öğrencilerinde hem de lise öğrencilerinde kariyer olgunluğunun kadınlar lehine daha yüksek olduğunu göstermiştir. Örneklem grupları (ortaokul ve lise öğrencileri) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($Q_b=6.916$, $p=0.009$, $p<0.01$; $sd=1$, $\chi^2(.05)=3.841$). Bu bulgu, yapılan gruplandırmanın (ortaokul öğrencisi ve lise öğrencisi) kariyer olgunluğunda cinsiyetin ortalama etki büyüklüğünü değiştirdiğini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, ortaokul öğrencilerinde ve lise öğrencilerinde cinsiyetin kariyer olgunluğunu etkileme düzeyi farklıdır. Ortaokuldan liseye doğru gidildikçe kadınlar ve erkekler arasındaki kariyer olgunluk düzeyi farkı, kadınlar lehine daha da artmaktadır; yani cinsiyetin kadınlar lehine kariyer olgunluk düzeyi üzerinde daha etkili olduğu söylenebilir. Bu bulguların genel gelişimdeki cinsiyetler arası farklılığı inceleyen araştırmaların sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Örneğin kadınların çoğu 12-13 yaşlarında ergenliğe girerken erkeklerin ise kadınlardan 1-1,5 yıl sonra girdikleri belirtilmektedir. Kadınlar erkeklerle arkadaşlık yapmaya başladıklarında erkeklere göre daha erken evlenmeyi ve çocuk sahibi olmayı düşünmektedirler. Diğer yandan ergen kadınlar pozitif öz saygılarını sürdürmek için erkek ergenlere göre daha fazla çaba sarf etmektedirler. Sosyal gelişimde ise erkeklerin okulda ve ailede kadınlara göre daha fazla çatışma yaşadıkları, daha fazla anti-sosyal davranışlar gösterdikleri gözlemlenmektedir (Seligman, 1994). Gassin, Kelly ve Feldhusen (1993) yaptıkları başka bir araştırmada ise kadınların lisede kariyer planlarının erkeklerinkinden daha kesin olduğunu ancak bu sonucun ilköğretim yıllarında gözlenmediğini belirtmektedirler.

Yaş arttıkça ve çeşitli öğrenme deneyimleriyle karşılaştıkça, mesleki olgunlukla ilgili bazı özgül faktörler belirleme ve daha çok vurgulanmaya başlar (Crites, 1995). Örneğin, 4-8.sınıflar arasında mesleki umular açık bir şekilde daha iyi oluşur. Meslekleri araştırma ve bilgi toplama ortaokul dönemindeki öğrenciler için kariyer gelişimiyle ilgili ilk davranışlardır. Bir kariyer seçimine bağlanma ve kariyer seçimi yapma gibi davranışlar sonraki yıllarda görülürler. Kısacası ortaokuldan lise yıllarına doğru gidildikçe mesleki olgunluğu geliştirici mesleki tutum ve davranışların da geliştiği görülmektedir. Nitekim sınıf düzeyi veya yaş yükseldikçe mesleki olgunluk ve kariyer olgunluğu düzeyinin de yükseldiğini bulan pek çok araştırma vardır (Borges, Richard ve Duffy, 2007; Creed ve Patton, 2003; Creed, Patton ve Prideaux, 2007; Smits, Bryan ve McLean, 1996).

Kısacası, bu sunulan çalışmada meta analiz sonuçları cinsiyetin ortaokul ve lise öğrencilerinin kariyer olgunluklarını kadınlar lehine anlamlı olarak farklılaştırdığını göstermiştir. Bunun yanı sıra, bu çalışmada ortaokul ve lise öğrencilerinde cinsiyetin kariyer olgunluğunu etkileme düzeyi farklı bulunmuştur. Daha açık bir anlatımla, ortaokuldan liseye doğru gidildikçe kadınların kariyer olgunluk düzeylerinin erkeklerinkinden daha yüksek olduğu yani cinsiyetin kadınlar lehine kariyer olgunluğu düzeyi üzerinde daha etkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara dayanarak, öncelikle ergenliğe hazırlık, ergenliğin tüm dönemleri ve üniversite öğrencileri örneklemi üzerinde kariyer olgunluğunda cinsiyet farklılıklarını meta analiz yöntemiyle inceleyecek gelecek araştırmaların yapılması önerilmektedir. Çünkü cinsiyete göre kariyer olgunluğunda farklılıklara yol açan gelişim yoluna bakmak, sadece kariyer olgunluğuna bir sonuç değişkeni olarak bakmaktan çok önemlidir (Lim ve You, 2019). Bunun yanı sıra, tüm gelişim düzeylerindeki kadınlar ve erkeklerin kariyer olgunluklarını geliştirmeyi amaçlayan kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği hizmetlerinin amaçlarının kesinlikle her iki cinsiyet için de aynı olması, ancak kadınların ve erkeklerin olgunluk düzeylerinin farklı olduğunun dikkate alınması önerilmektedir. Ayrıca, kariyer olgunluğu genel gelişimdeki olgunlukla iç içe olduğu için bu çalışmanın sonuçlarından gelişim psikolojisi, başta olmak üzere psikolojik danışma ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji ve benzerleri bilim dallarında cinsiyet farklılıklarını inceleyecek gelecek araştırmalarda da yararlanılabilir. Bu sunulan çalışmanın mesleki olgunlukla ilgili literatüre, gelecekte yapılacak teorik ve uygulamalı araştırmalara yönelik bu doğrularına rağmen önemli sınırlılıkları vardır. Bu çalışmanın örneğini 2000-2017 yılları arasında ULAKBİM veri tabanında yer alan hakemli dergiler ve Ulusal Tez Tarama Merkezi'nde kariyer olgunluğunu konu edinen erişime açık lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmanın öncelikle daha geniş zaman diliminde yapılan ve farklı veri tabanlarında taranan araştırmaları içermesi önerilmektedir. Mesleki olgunluk/kariyer olgunluğu konusu sadece PDR veya psikoloji alanında değil bu alanların yanı sıra eğitim bilimlerinin farklı anabilim dallarında, hemşirelik, işletme, iktisat, vb., bir çok alanda da ilgi görmektedir. Bu çalışmada ise sadece PDR ve psikoloji anabilim dallarında yapılan lisansüstü tezler ile bu alanlarda eğitim görmüş ya da çalışan kişiler tarafından yürütülen araştırmaların dâhil edilmesi diğer bir sınırlılıktır.

Kaynakça

- (* ile işaretlenmiş olan kaynaklar meta-analiz çalışmasında kullanılmış olan kaynaklardır)
- *Acısu, S. (2002). *Koruma altında olan lise ve meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- *Akbulut, N. (2010). *12. sınıfta okuyan kız ve erkek öğrencilerin mesleki olgunluk ve umutsuzlukları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Akdaş, G. (2013). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Alam, M. (2016). Home environment and academic self-concept as predictors of career maturity. *IRA International Journal of Education and Multidisciplinary Studies*, 4(3), 359-372.
- *Altuntaş, S. (2013). *Lise son sınıf öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile mesleki olgunlukları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Altuntaş, S., Atlı, A. ve Kış, A. (2016). Öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin cinsiyetlerine göre meta analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (31), 88-106.
- Atli, A. (2017). Five-factor personality traits as predictor of career maturity. *Eurasian journal of educational research*, 68, 151-165.
- Bacanlı, F. (2005). Lise öğrencileri için mesleki grup rehberliği programı ve uygulama kılavuzu, Y.Kuzgun ve F.Bacanlı (dizi ed.), *Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçme araçları ve programlar dizisi*, 4 (2. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Bacanlı, F. ve Sürücü, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ebeveyne bağlanmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 679-700.
- Bacanlı, F., Sürücü, M. ve Özer, A. (2007, 17-19 Ekim). *Çocuklar için kariyer gelişim ölçeğinin faktör yapısı ve güvenilirliği*. 9. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, İzmir.
- Bae, S. M. (2017). An analysis of career maturity among Korean youths using latent growth modeling. *School Psychology International*, 38(4), 434-449.
- Bayındır, A. (1999). *Bireylerin mesleki olgunluk düzeyleri ile anne babalarının tutumlarını algılamaları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T., & Rothstein, H. R. (2014). *Meta-analize giriş*, (Çev. S. Dinçer). Ankara: Anı Yayınları.
- Borges, N. J., Richard, G. V., & Duffy, R. D. (2007). Career maturity of students in accelerated versus traditional programs. *The Career Development Quarterly*, 56, 171- 176.
- Bozgeyikli, H., Bacanlı, F. ve Doğan, H. (2009). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin mesleki karar verme yetkinliklerinin yordayıcılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 125-136.
- Bozgeyikli, H., Doğan, H. ve Işıklar, A. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 133-149.
- Bozgeyikli, H., Eroglu, S. E., & Hamurcu, H. (2009). Career decision making self-efficacy, career maturity and socioeconomic status with Turkish youth. *Education Sciences and Psychology*, 1(14), 15-24.
- *Can, A., & Taylı, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 321-346.
- Cansız, C. ve Çakır, M. A. (2017). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Burdur İli Örneği). *Researcher: Social Science Studies*, 5(10), 59-72.

- Chae, K. S., & Ma, M. (2015). Study on the correlation between family function and high-school students' level of career maturity. *The Korean Study on Culture Exchange*, 4, 31–54.
- Chan, C. (2014). *Influence of perceived parenting styles on students' career maturity*. (Unpublished masters' thesis). University of Putra Malaysia, Malaysia.
- Cho, S. Y., & Kim, K. C. (2014). The effects of career identity, career decision level and career maturity for middle, high school students. *Studies on Korean Youth*, 21, 325–349.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Second edition. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Cohen, J. (1992). Statistical power analysis. *Current Directions in Psychological Science*, 1(3), 98-101.
- Choi, S., Hutchison, B., Lemberger, M. E., & Pope, M. (2012). A longitudinal study of the developmental trajectories of parental attachment and career maturity of South Korean adolescents. *The Career Development Quarterly*, 60(2), 163-177.
- Creed, P. A., & Patton, W. (2003). Predicting two components of career maturity in school based adolescents. *Journal of Career Development*, 29(4), 277-290.
- Creed, P. A., Patton, W., & Prideaux, L. A. (2007). Predicting change over time in career planning and career exploration for high school students. *Journal of Adolescence*, 30, 377-392.
- Çakar, M. ve Kulaksızoğlu, A. (1997). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile denetim odağı düzeylerinin karşılaştırılması, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 113-131.
- *Çınar, Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında benlik algısının önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çoban, A.(2005). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin yordayıcı bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 39-54.
- Dhull, K. (2018, 18 Mart). *A study of career maturity among adolescents in relation to their gender and type of schools*. International Conference on research developments in Arts, Social Science, & Humanities. Hindistan. [Çevirim-içi: <http://data.conferenceworld.in/ASH-2018/58.pdf>], Erişim tarihi: 08.08.2018.
- Dinçer, S. (2014). *Eğitim bilimlerinde uygulamalı meta-analiz*. Pegem Akademi: Ankara.
- Egger, M., Smith, G. D., Schneider, M., & Minder, C. (1997). Bias in meta-analysis detected by a simple, graphical test. *British Medical Journal*, 315(7109), 629–634.
- Ellis, P. D. (2010). *The essential guide to effect sizes: Statistical power, meta-analysis, and the interpretation of research results*. Cambridge University Press.
- *Emilova, K. (2014). *Onuncu sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2002). The role of work-related skills and career role models in adolescent career maturity. *The Career Development Quarterly*, 51(1), 36-43.
- Gassin, E., Kelly, K. R., & Feldhusen, J. F. (1993). Sex differences in the career development of gifted youth. *The School Counselor*, 41(2), 90-95.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Ginzberg, E., Ginsburg, S., Axelrad, S., & Herma, J.L. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. New york: Columbia University Pres.
- Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations. *Journal of Counseling Psychology*, 28(6), 545-579.
- Gottfredson, L. S. (2002). Gottfredson's theory of circumscription, compromise, and self-creation. In D. Brown & Associates (Eds). *Career choice and development* (4th ed.). Bensenville, II: Scholastic Testing Service.
- Gupta, M., & Mehtani, M. D. (2017). Exploring the role of parenting style to boost child's career maturity. *International Journal of Research in Economics and Social Sciences*, 7(11), 418-438.

- *Gülbahçe A. (2007). *Mesleki olgunluk düzeyleri farklı olan öğrencilerin sosyal karşılaştırma ve benlik imgelerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Hamamcı, Z. ve Çoban, A. E. (2007). Mesleki olgunluk ve mesleki kararsızlığın akılcı olmayan inançlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 31-42.
- Harlow, A. J., & Bowman, S. L. (2016). Examining the career decision self-efficacy and career maturity of community college and first-generation students. *Journal of Career Development*, 43(6), 512–525.
- *Harman, E. (2017). *Lise öğrencilerinin denetim odaklarına göre mesleki olgunluklarının kariyer karar verme güçlüklerini yordama gücü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Heo, G., & Kim, T. (2016). Autoregressive cross-lagged modeling of the reciprocal longitudinal relationship between self-esteem and career maturity. *Journal of Career Development*, 43(3), 273-288.
- Hidayat, H., Ardi, Z., Herawati, S., & Amrina, Z. (2019). The contribution of internal locus of control and self-concept to career maturity in vocational higher education. *KnE Social Sciences*, 3(15), 234-248.
- Ismail, M. S., Abdullah, S. S., Mohamad, M. Z., & Khairuldin, W. M. K. F. W. (2018). Student's career maturity: Implications on career counselling. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(4), 887-897.
- Jung, K. H., & Kim, K. S. (2018). Analysis of relationship between parent attachment and career maturity of middle school students. *Journal of the Korea Academia-Industrial cooperation Society*, 19(10), 475-482.
- Kayaş, S. (2009). *Meslek liselerinin bilişim teknolojileri alanındaki öğrencilerin dal seçimlerine, öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ve öğrenci ailelerinin tutumlarının etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kelly, K. R., & Colangelo, N. (1990). Effects of academic ability and gender on career development. *Journal for the Education of the Gifted*, 13(2), 168-175.
- Kelly, K. R., & Jordan, L. K. (1990). Effects of academic achievement and gender on academic and social self-concept: A replication study. *Journal of Counseling & Development*, 69, 173-177.
- *Kepir, D., D. (2011). *Üniversite adaylarında meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançlar, mesleki olgunluk ve umut düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kim, J., & Lee, B. (2010). A study on participation in part-time by secondary school students and their career maturity. *Studies on Korean Youth*, 21, 33–59.
- *Kutlu, M. (2012). Anadolu ve genel lise öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre mesleki olgunluk düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 23-41.
- Kuzgun, Y. (2014). İlköğretimde meslek gelişimi. İçinde Kuzgun Y. (Edt.). *İlköğretimde Rehberlik* (s. 125-153). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (2005). *Lise öğrencileri için mesleki olgunluk ölçeği el kitabı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lau, P. L., Low, S. F., & Zakaria, A. R. (2013). Gender and work: Assessment and application of Super's theory-career maturity. *British Journal of Arts and Social Sciences*, 12(2), 175-185.
- Lim, H., & Lee, Y. (2014). *Comparative study on the effects of family and school in elementary school students' career maturity*. Paper presented at the annual meeting of the 10th Korean Education Longitudinal Study, Seoul, Korea.
- Lim, S. A., & You, S. (2019). Long-term effect of parents' support on adolescents' career maturity. *Journal of Career Development*, 46(1), 48-61.
- Liu, Y., Peng, K. Z., Mao, Y., & Wong, C. S. (2017). Different forms of relationships between vocational interests and career maturity in Chinese context. *Journal of Career Development*, 44(5), 425-439.

- Luzzo, D. A. (1995). Gender differences in college students' career maturity and perceived barriers in career development. *Journal of Counseling & Development*, 73(3), 319-322.
- Mabel, S. B., & Nagarenitha, M. (2016). Career Maturity and Career Decision-Making-A Review. *International Education and Research Journal*, 2(12), 56-57.
- Mubiana, P. B. (2011). *Career maturity, career knowledge, and self knowledge among psychology honours students: An exploratory study*. Doctoral dissertation. University of Pretoria.
- Oberai, R. (2016). To study the gender difference in career maturity-competence of parentally accepted & rejected students in relation to management of schools. *The International Journal of Indian Psychology*, 4(1), 93-100.
- Oğuz, Ö. (2008). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Özel Arı Lisesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özgan, A. (2006). *Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki karar verme olgunluğu ile bazı kişilik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öztemel, K. (2009). *Ergenlerin çalışma anlayışının yordayıcıları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Park, I. J. (2015). The role of affect spin in the relationships between proactive personality, career indecision, and career maturity. *Frontiers in psychology*, 6, 1754.
- Park, S. H., & Ahn, J. H. (2016). A Study on the difference of career barriers, career attitude maturity, and career competencies based on gender, grade, and fields of major of undergraduate students in the age of convergence. *Journal of Digital Convergence*, 14(8), 69-80.
- Patsopoulos, N. A., Evangelou, E., & Ioannidis, J. P. (2008). Sensitivity of between-study heterogeneity in meta-analysis: proposed metrics and empirical evaluation. *International journal of epidemiology*, 37(5), 1148-1157.
- Patton, W., & Creed, P. A. (2002). The relationship between career maturity and work commitment in a sample of Australian high school students. *Journal of Career Development*, 29(2), 69-85.
- Qudsiyah, U., Wibowo, M. E., & Mulawarman, M. (2018). The influence of parental attachment to career maturity with self efficacy as mediator. *Jurnal Bimbingan Konseling*, 7(1), 41-47.
- Rogers, M. E., Creed, P. A., & Glendon, A. I. (2008). The role of personality in adolescent career planning and exploration: A social cognitive perspective. *Journal of Vocational Behavior*, 73(1), 132-142.
- Roe, A. (1956). *The psychology of occupations*. New York: Wiley.
- Sadeghi, A., Baghban, I., Bahrami, F., Ahmadi, A., & Creed, P. (2011). Validation of the short form of the Career Development Inventory with an Iranian high school sample. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 11(1), 29-38.
- Salami, S. O. (2008). Gender, identity status and career maturity of adolescents in Southwest Nigeria. *Journal of Social Sciences*, 16(1), 35-49.
- *Sekmenli, T. (2000). *Lise 1. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Seligman, L. (1994). *Developmental career counseling and assessment* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Smits, S. J., Bryan Jr, N. B., & McLean, E. R. (1996, April). A longitudinal study of the influence of work self-concept and career certainty on the vocational development of information systems professionals. In *Proceedings of the 1996 ACM SIGCPR/SIGMIS conference on Computer personnel research* (pp. 305-312). ACM.
- Seo, J., & Kim, M. (2019). A prediction model of factors related to career maturity in Korean high school students. *Child Health Nursing Research*, 25(2), 95-102.

- Singh, P. K., & Shukla, R. P. (2016). Relationship between career maturity and self-efficacy among male and female senior secondary students. *MIER Journal of Educational Studies, Trends and Practices*, 5(2), 164-179.
- Sirohi, V. (2013). Vocational guidance and career maturity among secondary school students: An Indian experience. *European Scientific Journal*, 9(19), 381-389.
- Super, D. E. (1955). Personality integration through vocational counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 2, 217-226.
- Super, D. E., Crites, J. O., Hummel, R. C., Moser, H. P., Overstreet, P. L., & Warnath, C. F. (1957). *Vocational development: A framework for research*. New York: Teachers College, Bureau of Publications.
- Super, D. E., & Overstreet, P. L. (1960). *The vocational maturity of ninth grade boys*. New York, NY: Teachers College Press, Columbia University.
- Super, D. E., Starishevsky, R., Matlin, N., & Jordaan, J. P. (1963). *Career development: Self-concept theory*. New York, NY: College Entrance Examination Board.
- Super, D. E. (1957). *The psychology of careers: An introduction to career development*. New York: Harper & Row.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown, L. Brooks, & Associates (Eds.), *Career Choice and Development* (2nd ed., pp. 197—261). San Francisco: Jossey-Bass.
- *Sürücü, M. (2005). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- *Sürücü, M., Konaş, H., & Bacanlı, F. (2015). Üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 801-820.
- *Şahin, K. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tekke, M., & Ghani, M. F. A. (2013). Examining the level of career maturity among Asian foreign students in public university: Gender and academic achievement. *Hope Journal of Pakistan*, 1(1), 101-121.
- Tokar, D. M., Fischer, A. R., & Subich, L. M. (1998). Personality and vocational behavior: A selective review of the literature, 1993-1997. *Journal of vocational behavior*, 53(2), 115-153.
- Tracey, T. J. G., Lent, R. W., Brown, S. D., Soresi, S., & Nauta, L. (2006). Adherence to RIASEC structure in relation to career exploration and parenting style: Longitudinal and idiographic considerations. *Journal of Vocational Behavior*, 69, 248-261.
- *Ulaş, Ö. ve Yıldırım, İ. (2015). Lise öğrencilerinde mesleki olgunluğun yordayıcıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 151-165.
- *Ürün, A. E. (2010). *Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunlukları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Watson, M. B., Stead, G. B., & De Jager, A. C. (1995). The career development of black and white South African university students. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 18(1), 39-47.
- Yang, M. Y. (2016). Gender differences in industrial design students' vocational maturity and career choices in Taiwanese universities. *Bulletin of Japanese Society for the Science of Design*, 63(4), 489-498.
- *Yayla, A. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yazar, A. R. (1997). *Genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Yon, K. J., Choi, W., & Goh, M. (2013). Career maturity growth curve and sex-role stereotypes of Korean adolescents. *Journal of Career Development*, 40(3), 203-222.
- Yon, K. J., Joeng, J. R., & Goh, M. (2012). A longitudinal study of career maturity of Korean adolescents: the effects of personal and contextual factors. *Asia Pacific Education Review*, 13(4), 727-739.
- Yun, S., & Min, S. (2015). Analysis on occupational preference, career, aspiration and career attitude maturity of middle & high school students. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(7), 664-673.
- Zahra, S. T., & Malik, A. A. (2018). relationship between self-concept and career maturity in Pakistani high school students. *Bahria Journal of Professional Psychology*, 17(1), 1-16.
- Zeren, Ő. G. (1999). *Yabancı dil ağırlıklı lise ve anadolu lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri*. Yayımlanmamıő yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Extended Abstract

Introduction

From the conceptualization of the vocational life stages evolved the concept of vocational maturity which Super defined as denoting “the degree of development, the place reached on the continuum of vocational development from exploration to decline.” However, after Super, it added the Growth Stage (0-14) to its definition and called career process for this stage as career development. In this context, vocationally maturity is an indicator of the level of career development and is the place where the individual begins in the childhood fantasy selection process, in the process of career development, from retirement until the decision to work. In studies related to career maturity, it is observed that career maturity is related to the concepts such as locus of control, work conception, personality traits, indecisiveness, attachment styles, social support and parental education level. Studies have shown a positive relationship between age and career maturity. These findings indicate that age and career maturity are developmental concepts.

In studies, it was found that women's career maturity levels were higher than that of men' career maturity levels such as maturity in general development. In some studies, it was determined that the men's career maturity levels were higher than women's career maturity levels. Despite these, there are also studies indicated that vocational maturity does not differ by gender. In short, when the results of these studies are evaluated in general, the effect of gender on career maturity is not clear. In a meta-analysis study on the subject, the researchers reported a low overall effect size in favor of women as a result of meta-analysis. However, in this study, researches related to childhood career development or maturity is not investigated.

The aim of this study is to examine the effect of gender on career maturity through meta-analysis. In the literature, it is noticed that the career maturity is not investigated in the research of the effect of gender on vocational maturity / career development related to growth stage. For this reason, the scope of this research includes the childhood career development that is encountered in primary and middle school period.

Investigating the effect of gender on career maturity is important for planning career counseling and guidance services for both men and women. In addition, it is thought that the results of the study can be used for researches aiming to examine the effect of gender on career maturity and development in the future.

Method

For this purpose, postgraduate theses and articles which conduct between the years 2000-2017 were screened. In order to reach theses has been benefited from the National Thesis Center. In order to reach articles has been benefited from the ULAKBİM National Database. In this meta-analysis study were included 17 studies that included data appropriate to the gender variable and coding protocol. The sample of the research consists of 9133 individuals (4538 girls and 4595 boys). The effect size of the vocational maturity by gender was determined using the Standardized Mean Difference (SMD) analysis method known as Cohen's d. In order to determine bias of publication Rosenthal's Fail Safe N, Duval and Tweedie's Trim and Fill method, Egger test and Funnel Graph were applied. A sub-group analysis was conducted to

determine how the results of the meta-analysis changed relative to different sample groups (high school-middle school students). The Comprehensive Meta Analysis Software (CMA) version 3 program was used to calculate the effect sizes of the studies involved in meta-analysis and to carry out subgroup analysis.

Findings

As result of the tests conducted to determine the bias of the publication, it was determined that there was no bias in the meta-analysis study. It has been concluded that there is a heterogeneous distribution in the studies included ($Q= 40.824$; $p= 0.001$; $I^2= 60.807$; $df=16$, $\chi^2(.05)=26.296$). The result of the study, according to the random effects model, the general effect size was found in favor of girls, statistically significant and small level ($d= 0.303$; $[0,234; 0,371]$, $p= 0.000$). As far as Cohen's (1988; 1992) effect size classification, this result is a small effect. The difference between the studies for the sample group (high school-middle school students) in the meta-analysis is statistically significant ($Q_b= 6.916$; $p= 0.009 < .05$ and $df=1$, $\chi^2(.05)=3.841$).

Discussion and Results

In result of the meta-analysis study, it was concluded that the girl's career maturity level is higher than the boys' career maturity level. The results of this study support the results of previous research on the relationship of gender to professional maturity. In addition, similarly, in the meta-analysis study conducted by Altuntas, Atli and Kıs, significant and medium level overall effect size was found in favor of women. Among middle school students, girls' career maturity level is higher than men's career maturity level, but gender differences at the level of career maturity are lower among middle school students. It is seen that these findings are similar to the results of the studies examining the gender differences in general development.